

ضرورت و اهمیت تحقیق و پژوهش از دیدگاه قرآن

مدرسه علمیه خواهران امام صادق (علیه السلام)

واحد پژوهش

آدرس:

بوئین زهرا-خیابان ملاقانی-جنب نانوائی

نانوائی

شماره تماس: ۰۹۰۲۲۲۳۳۳۳۳

انسان مساوی با اندیشه و اندیشه او باید تا بی کران پر گشاید نه تنها این سرا را مشاهده نماید بلکه باید به دیگر سرا بیندیشد و آن را در دیدگاه خود با راهنمایی انبیا و امامان معصوم (علیهم السلام) جلوه گر سازد. مسلمان و مومن باید درون نگر باشد و خود شناس، همانگونه که اما علی (علیه السلام) فرموده اسودمندترین دانش ها، خودشناسی و پی بردن به خویشتن است تا قدر خود را بشناسد و آن را ضایع و تباه نسازد.

و نیز آنحضرت می فرماید: خداوند رحمت کند انسانی را که بداند از کجا آمده و چگونه پدیدار شده و چه شگفتی ها در خلقت او به کار گرفته شده است و بداند ارزش برتر از طلا و نقره دارد.

دین پژوهشی و معرفت شناسی دینی، امری لازم و واجب است به ویژه دین مقدس اسلام که در آیه ۵۹ از سوره انعام می فرماید: هیچ تر و خشکی نیست که مربوط به هدایت و راهنمایی بشر باشد مگر اینکه در قرآن ذکر شده است. نکته های ظریف و دقیق و قابل تعمیق در قرآن وجود دارد که هرچه در آن بیشتر اندیشیده شود به ظرافت بیشتر و لطایف عمیق تر پی برده می شود.

قرآن بطون و ژرفایی دارد که پیوسته تازه و ژرف است. ظاهر قرآن خوشایند و باطن آن بسیار پر محتوی و فراخانی دارد به مثابه ی کل جهان هستی و یکی از علل بقای قرآن همین مسائل شگرف و عجیب آن است به ویژه که دستورات و احکام حیات بخش اسلام از ژرفای فطرت انسان سرچشمه گرفته و به همین جهت ماندنی است.

د - ذم تقلید،

مانند آیه ۳ سوره حج: وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ گروهی از مردم، بدون هیچ علم و دانشی به مجادله درباره خدا بر میخیزند و از هر شیطان سرکشی پیروی می کنند.

ه - تکریم علم

مثل آیه ۹۹ سوره حجر: ﴿وَ اغْبُدُوا رَبَّكُمُ حَتَّىٰ يَأْتِيَكُمُ الْيَقِينُ﴾ خداوند را عبادت نما تا به یقین نائل گردی. ﴿ و نیز آیه ۱۲ سوره طلاق: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَ ... لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ خداوند همان کسی است که هفت آسمان را آفرید، و... تا بدانید خداوند بر هر چیز تواناست.

الف - تشویق به فراگیری

مانند آیه ۹ سوره زمر: قل هل يستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون انما ی تذکروا لولا الالب (زمر، ۹) بگو ای رسول آنان که اهل علم و دانشند با مردم جاهل نادان یکسانند؟ خردمندان متذکر مطلبند.

ب - توبیخ کاهلان

مانند آیه ۱۸۵ سوره اعراف که میفرماید: أَوْ لَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ (اعراف، ۱۸۵) آیا بر ملکوت آسمانها و زمین نظر نمی افکنید.

ج - تعظیم عالمان،

مانند آیه ۲۸ سوره فاطر: یَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او میترسند. یا : يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ (مجادله، ۱۱) خداوند کسانی را که ایمان آورده اند و کسانی را که علم به آنان داده شده درجات عظیمی می بخشد.

قرآن انسان را به تحقیق و تتبع تشویق می کند و او را وای دارد تا در سایه آن جلوه حق را بدانگونه که هست عیان سازد. امر تحقیق از نظری برای خود شخص و از سویی برای دیگران لازم و ضروری است.

اگر انسان را به عنوان فردی متعهد و مسئول بشناسیم بر او لازم می شود که از حقایقی که خود به دست آورده، دیگران را نیز آگاهی دهد و یا خود در برابر عمل و رفتار دیگران احساس مسئولیت کند به تحقیق و کشف حقیقت بپردازد و لذا آن کس که امکان و قدرت تحقیق را دارد مسئولیت بیشتری را در قبال جامعه پیدا می کند.

آیات قرآنی که دلالت بر ضرورت و اهمیت تحقیق و شناخت می نماید بر اساس نحوه دلالتشان به چند دست تقسیم می شوند: